

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.008.02.2016
P/16/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/070 – Przeciwdziałanie e-uzależnieniu dzieci i młodzieży ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Paweł Lipowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/48/2016 z 5 maja 2016 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 95 im. Władysława Broniewskiego w Krakowie, ul. Wileńska 9, 31-413 Kraków (Szkoła) ²
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Poradowska, Dyrektor Szkoły (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna³

W okresie objętym kontrolą w Szkole obowiązywały programy wychowawcze i programy profilaktyki, uchwalone zgodnie z art. 54 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴. Programy te oparto na przeprowadzanej diagnozie środowiska szkolnego, poprzez ustalenie przy pomocy ankiet wśród uczniów, wywiadów z rodzicami i rozmów z nauczycielami, problemów istniejących w Szkole. Koncepcja pracy Szkoły, wyrażona w ww. programach, zakładała prowadzenie szeroko rozumianej profilaktyki pierwszorzędowej, jako formy uniwersalnego oddziaływania na zachowania uczniów. Jakkolwiek w programach tych nie uwzględniono zagadnień dotyczących problematyki e-uzależnień, to działalność Szkoły wyrażająca się w propozycji działań profilaktycznych, poprzez organizację i udział w różnego rodzaju przedsięwzięciach edukacyjnych oraz treści przekazywane w ramach zajęć dydaktycznych (w tym na lekcjach wychowawczych), miała w szczególności za zadanie kształtować prawidłowe postawy uczniów wobec bezpiecznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych. Działalność ta była rozbudowana i dostępna zarówno dla uczniów, jak i rodziców.

W Szkole podejmowano działania wychowawcze i profilaktyczne w celu realizacji ww. programów, organizując spotkania, warsztaty dla uczniów i rodziców oraz szkolenia dla rady pedagogicznej, prowadzone przez wychowawców, pedagoga i psychologa szkolnego. Realizowane obszary tematyczne odnosiły się głównie do ogólnych kwestii związanych z profilaktyką zdrowotną, w tym unikania uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa dzieci w Internecie (kontakt z niebezpiecznymi treściami) oraz cyberprzemocy. Wprawdzie nie podejmowano działań odnoszących się wprost do problematyki e-uzależnienia, niemniej jednak realizowano działania ukierunkowane na promocję zdrowego stylu życia, a przez to zapobieganie lub zmniejszenie zakresu zachowań ryzykownych i popadania w uzależnienia. W okresie objętym kontrolą dyrekcja Szkoły nie planowała i nie realizowała szkoleń dla nauczycieli w zakresie profilaktyki

¹ Kontrolą objęto lata szkolne: 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 23 czerwca 2016 r.).

² Organem prowadzącym Szkołę była Gmina Miejska Kraków, a nadzór pedagogiczny nad Szkołą sprawował Małopolski Kurator Oświaty.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.

e-uzależnienia. Podczas działań wychowawczych i profilaktycznych nauczyciele wykorzystywali m.in. ogólnodostępne materiały zamieszczone na stronach organizacji pozarządowych zajmujących się profilaktyką i terapią uzależnień.

Oprócz realizacji programów profilaktycznych na terenie Szkoły wprowadzany został całkowity zakaz korzystania z telefonów komórkowych. Wprowadzenie tego zakazu zostało określone w Statucie Szkoły.

Podstawowym mechanizmem ochronnym służącym bezpieczeństwu dzieci przy korzystaniu z mediów elektronicznych jest edukacja, reagowanie na niepokojące sygnały i zainteresowanie się rodziców tym, co dziecko robi w sieci poza środowiskiem szkolnym. Wskazuje to na potrzebę dalszej pracy profilaktycznej w Szkole, związanej z szeroko pojętymi uzależnieniami, w tym e-uzależnieniami. Prowadzona ona powinna być w ścisłej współpracy Szkoły ze środowiskiem rodzinnym dziecka.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Opracowanie i realizacja programów profilaktycznych i wychowawczych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą do Szkoły uczęszczało:

- w roku szkolnym 2013/2014: 513 uczniów, dla których zorganizowano 20 oddziałów⁵;
- w roku szkolnym 2014/2015: 550 uczniów, dla których zorganizowano 22 oddziały⁶;
- w roku szkolnym 2015/2016: 586 uczniów, dla których zorganizowano 23 oddziały⁷.

W okresie objętym kontrolą w Szkole zatrudnieni byli: psycholog (w wymiarze 0,28 etatu, tj. świadczący pracę przez siedem na 25 godzin tygodniowo)⁸; pedagog (w wymiarze 0,60 etatu, tj. 15 na 25 godzin)⁹; a także m.in. dwóch specjalistów terapii pedagogicznej (jeden w wymiarze 10 na 25 godzin¹⁰; drugi od roku szkolnego 2014/2015 w wymiarze dwie na 25 godzin¹¹).

(dowód: akta kontroli str. 3, 92, 93-94, 95, 96-97, 98, 99-100, 101-102, 152-153)

Osoby te ukończyły studia wyższe magisterskie – w przypadku psychologa szkolnego na kierunku psychologia oraz m.in. kurs kwalifikacyjny z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, a w przypadku pedagoga – w zakresie wychowania plastycznego (specjalność nauczycielska) oraz m.in. studia podyplomowe w zakresie: socjoterapii oraz pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej.

(dowód: akta kontroli str. 152-153)

Zgodnie z planami nadzoru pedagogicznego Szkoły, na kolejne lata szkolne okresu objętego kontrolą, nadzór pedagogiczny sprawowali: dyrektor i wicedyrektor. W zakres tego nadzoru wchodziło m.in. organizowanie ewaluacji wewnętrznej i wykorzystywanie jej wyników do doskonalenia jakości pracy Szkoły oraz wspomaganie nauczycieli w realizacji ich zadań w szczególności przez organizowanie szkoleń i narad oraz motywowanie do doskonalenia i rozwoju zawodowego.

(dowód: akta kontroli str. 125-134, 135-142, 143-150)

W ramach prowadzonych czynności kontrolnych, kontroler przeprowadził ankiety wśród: nauczycieli, uczniów klas V-VI oraz rodziców tych uczniów.

Ankiety dla nauczycieli były przeznaczony w szczególności dla uczących w klasach V-VI Szkoły (w tym wychowawców klas) oraz pedagoga i psychologa szkolnego. Pozyskano 30 ankiet, zgodnie z którymi m.in. w opinii:

⁵ W tym w trzech klasach V było 64 uczniów, a w trzech klasach VI: 75 uczniów.

⁶ W tym w trzech klasach V było 77 uczniów, a w trzech klasach VI: 62 uczniów.

⁷ W tym w trzech klasach V było 77 uczniów, a w trzech klasach VI: 77 uczniów.

⁸ Osoba ta pełniła również funkcję wicedyrektora Szkoły (w ramach jednego etatu).

⁹ Osoba ta była również nauczycielem plastyki (w ramach jednego etatu).

¹⁰ Osoba ta była zatrudniona również na stanowisku wychowawcy świetlicy w pełnym etacie.

¹¹ Osoba ta była zatrudniona również na stanowisku nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej w pełnym etacie.

- 70% nauczycieli ważnym problemem młodzieży uczącej się w Szkole jest nadmierne korzystanie z telefonów komórkowych (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), następnie: gier „on-line” (43%) i komputera (37%);
- niemal wszystkich respondentów (29 wskazań) to rodzice powinni być odpowiedzialni za rozwiązywanie problemu e-uzależnień wśród młodzieży szkolnej, także przy udziale specjalisty terapii uzależnień (25 wskazań);
- ponad 56% nauczycieli: nie występuje wśród uczniów Szkoły zjawisko e-uzależnienia, a takie zjawisko występuje w niewielkiej skali – według ok. 20% respondentów, przy czym według opinii ponad połowy nauczycieli zjawisko to nasiliło się w ostatnich pięciu latach;
- większości nauczycieli (77% wskazań) uczestniczyła w spotkaniach organizowanych na terenie Szkoły poświęconych przede wszystkim zjawisku uzależnienia od Internetu (w dalszej kolejności: uzależnienia od komputera, grania w gry „on-line” oraz telefonu komórkowego).

(dowód: akta kontroli str. 351)

Ankieta dla rodziców kontroler przeprowadził wśród rodziców klas VI a-c oraz klasy V a¹². Pozyskano 70 ankiet, w których rodzice wskazali m.in., że w opinii:

- 37% respondentów ich dzieci nadmierne korzystają z telefonów komórkowych, następnie: komputera (28% wskazań), Internetu oraz gier „on-line” (26%);
- 91% respondentów: to rodzice są odpowiedzialni za rozwiązywanie problemu e-uzależnień wśród ich dzieci, następnie (m.in.): psycholog i pedagog szkolny (57%), specjalista terapii uzależnień (56%) oraz nauczyciel (36%);
- 46% rodziców włączyłoby się w realizację szkolnych działań profilaktycznych w zakresie e-uzależnienia gdyby ich dziecko bądź Szkoła skierowała taką prośbę jednakże pod warunkiem, że nie zajmowałoby to dużo czasu, a 18% rodziców bez względu na to, ile czasu musieliby na to poświęcić;
- 77% rodziców oceniło swoją wiedzę w zakresie umiejętności rozpoznawania pierwszych oznak i symptomów uzależnienia od Internetu na poziomie „dobrym” i „dostatecznym” – na podobnym poziomie kształtował się poziom wiedzy w przypadku uzależnienia od komputera (76%), telefonu komórkowego (74%) i grania w gry „on-line” (73%).

(dowód: akta kontroli str. 252-254, 351)

Podczas ankietowania uczniów, których rodzice wyrazili zgodę na ich udział w badaniu¹³, pozyskano 70 ankiet, zgodnie z którymi w opinii uczniów m.in.:

- nadmierne korzystanie z: Internetu, komputera, telefonów komórkowych oraz gier „on-line” są ważnymi problemami dla kolegów/koleżanek z klasy, do której uczęszczali ci uczniowie – odpowiednio dla: 57%, 38%, 77% i 40% respondentów (odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”);
- dzieci zwróciłyby się o pomoc, gdyby same doświadczały problemu e-uzależnienia do: rodziców (87%), specjalisty terapii uzależnień (51%) oraz pedagoga i psychologa szkolnego (40%);
- największa liczba odpowiedzi uczniów dotyczących e-uzależnienia dotyczyła nadużywania ww. mediów przez – ich zdaniem, mniej niż połowę uczniów w danej klasie (58 wskazań, tj. 83%);
- uczniowie uczestniczyli w zajęciach profilaktycznych w Szkole, które najczęściej dotyczyły przemocy szkolnej (45 wskazań, tj. 64%), e-uzależnienia (54%), zdrowego stylu życia (53%) oraz palenia papierosów (28%).

(dowód: akta kontroli str. 351)

Plany pracy Szkoły na lata szkolne objęte kontrolą zakładały m.in.:

- w ramach pracy edukacyjnej (dydaktycznej i wychowawczej) i realizacji przez Szkołę zadań zapisanych w podstawie programowej:

¹² Kontroler przeprowadził ankietę na zebraniach z rodzicami 9 czerwca 2016 r. Na tych spotkaniach pozyskano od wszystkich obecnych i ankietowanych rodziców (75 osób) także ich zgody na ankietowanie dzieci.

¹³ Badanie ankietowe zostało przeprowadzone przez kontrolera 16 czerwca 2016 r. na lekcjach wychowawczych.

- rozpoznawanie i rozwijanie sprawności warunkujących opanowanie przez uczniów podstawowych umiejętności w zakresie m.in. posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
- edukację medialną poprzez m.in.:
 - zapewnienie warunków do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł (stosowanie technik informacyjno-komunikacyjnych na zajęciach z różnych przedmiotów),
 - wychowanie uczniów do właściwego odbioru i wykorzystywania mediów (m.in. komputerowy „savoir-vivre”; profilaktykę cyberprzemocy; promowanie wartościowych zasobów internetowych);
- edukację zdrowotną poprzez m.in. kontynuację działań wynikających z założeń „Szkoły promującej zdrowie”, zachęcanie uczniów do korzystania w czasie przerw ze sprzętu sportowego, stworzenie możliwości bezpiecznego i aktywnego spędzania wolnego czasu;
- zwrócenie szczególnej uwagi w pracy z uczniami na bezpieczeństwo w korzystaniu z technologii internetowych (w roku szkolnym 2015/2016).

Z kolei w ramach pracy opiekuńczej i przeciwdziałaniu zjawiskom patologii społecznej Szkoła miała podejmować działania zmierzające do podnoszenia bezpieczeństwa uczniów korzystających z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 56-67, 68-79, 80-91)

Programy wychowawcze Szkoły w okresie objętym kontrolą nie odnosiły się bezpośrednio do problematyki e-uzależnienia. Przewidywały, że każdy wychowawca klasowy miał prowadzić działania kształtujące właściwe cechy osobowości ucznia, w tym m.in. poczucie własnej wartości jako jednej z postaw zdrowej osobowości zdolnej oprzeć się uzależnieniom.

W ramach celu strategicznego „Organizowanie przez Szkołę procesu wychowawczego ukierunkowanego na rozwój osobisty i społeczny uczniów”, ww. programy wskazywały na cel taktyczny: kształtowanie „zdrowej osobowości” zdolnej oprzeć się zachowaniom ryzykownym i popadaniu w uzależnienia.

Plan realizacji tego celu przez personel Szkoły zakładał określenie procedur jego osiągania (m.in. godziny wychowawcze, programy prewencyjne), kryteria sukcesu (m.in. uczeń miał wiedzieć, do kogo zwrócić się z problemem oraz szukać możliwości jego rozwiązania w oparciu o odpowiednią pomoc, zdobytą wiedzę i racjonalne myślenie) oraz sposoby ewaluacji/kontroli (m.in. w postaci obserwacji jawnej i ukrytej uczniów, hospitacji diagnozującej i analizy ankiet).

Programy zostały uchwalone przez Radę Rodziców¹⁴ w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 6-15, 30-39, 348)

W Szkole opracowano programy profilaktyki (jeden obowiązujący w latach: 2013/2014 i 2014/2015 oraz program na rok szkolny 2015/2016). Programy te stanowiły części programów wychowawczych Szkoły i powstały m.in. „w wyniku diagnozy środowiska lokalnego”.

Jak wskazała Dyrektor Szkoły, na początku każdego roku szkolnego (we wrześniu) prowadzona była *dogłębna diagnoza wszystkich nowych uczniów, obejmująca m.in. diagnozę logopedyczną oraz pedagogiczną*. Prowadzono działania służące rozpoznaniu sytuacji rodzinnej (środowiskowej) oraz zdrowotnej ucznia, poznaniu jego mocnych i słabych stron, predyspozycji i zainteresowań. W tym celu wykorzystywano m.in. obserwacje i wywiady (rozmowy z rodzicami). Prowadzono również w klasach badania socjometryczne pozwalające na diagnozę procesów grupowych i *wczesne reagowanie na niepokojące zjawiska*. Działania te nie odnosiły się bezpośrednio do problematyki e-uzależnienia.

¹⁴ Dnia 1 października 2013 r. program obowiązujący w latach szkolnych: 2013/2014 i 2014/2015 oraz 10 września 2015 r. na rok szkolny 2015/2016.

Programy profilaktyki wskazywały, że ich głównymi założeniami było kreowanie zdrowego stylu życia, zapobieganie zachowaniom agresywnym, profilaktyka uzależnień oraz szeroko rozumiana edukacja niezbędna do kształtowania właściwych postaw i zachowań.

W ramach zadań szczegółowych założono m.in.:

- prowadzenie działań diagnozujących stan zagrożenia nikotynizmem, alkoholizmem, narkomanią, zachowaniami agresywno-przemocowymi wśród uczniów klas VI (przez wychowawców klas, pedagoga i psychologa szkolnego);
- zorganizowanie prelekcji dla rodziców na temat zagrożeń (pedagog i psycholog szkolny);
- wykorzystanie technik multimedialnych do prezentacji problematyki uzależnień w trakcie godzin wychowawczych;
- wykorzystanie propozycji oddziaływania profilaktycznego przez sztukę – spektakle o tematyce profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania agresji (pedagog i psycholog szkolny).

Na podstawie występowania w środowisku szkolnym zagrożeń, z uwzględnieniem ich rozwoju, nasilenia i specyfiki oraz tematyki działań profilaktycznych, stwierdzono że środowisko szkolne wymaga prowadzenia profilaktyki pierwszorzędowej.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189)

Szkolne programy profilaktyki w okresie objętym kontrolą określały cele, zadania, treści (oddziaływań) i oczekiwane osiągnięcia dla poszczególnych klas. W przypadku klas IV-VI określono dwa cele. Pierwszym z nich było zapobieganie zachowaniom agresywnym (przez kształcenie „zdrowej osobowości” szkolnej zdolnej oprzeć się zachowaniom ryzykownym i popadnięciu w uzależnienia). Zadania w ramach tego celu obejmowały:

- wzmacnianie pozytywnego obrazu samego siebie i samooceny;
- kształtowanie postaw troski o bezpieczeństwo własne i innych;
- wdrażanie do współpracy, jako formy zapobiegania zachowaniom agresywnym;
- przeciwdziałanie agresji płynącej z gier komputerowych i mediów;
- kształtowanie postaw otwartości wobec pracowników Szkoły.

Wypełnieniem tak zdefiniowanych zadań były treści m.in. zakładające efektywne wykorzystanie wolnego czasu oraz wskazywanie różnicy między światem wirtualnym (gry komputerowe, filmy, reklamy) a rzeczywistym.

Drugim z przyjętych celów było motywowanie do prowadzenia zdrowego stylu życia. Zadania w ramach tego celu obejmowały m.in.: kształcenie umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz pokazywanie wagi prowadzenia aktywnego trybu życia (przeciwdziałanie spędzaniu czasu przed komputerem i telewizorem). Treści w tym celu obejmowały m.in. zapoznanie z rolą sportu, wypoczynku i rozwijania zainteresowań oraz higienę pracy ucznia, uczenia się, zasady racjonalnego odżywiania się.

Realizatorami działań – zgodnie z przyjętym harmonogramem – w ciągu całego roku szkolnego mieli być nauczyciele wszystkich przedmiotów, pielęgniarka szkolna, pedagog i psycholog szkolny.

(dowód: akta kontroli str. 333-336)

Działania na rzecz bezpieczeństwa w latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 przewidywały m.in. współpracę z rodzicami w szczególności poprzez ich pedagogizację (np. na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z technologii informacyjnych).

(dowód: akta kontroli str. 16-29, 40-53, 327-332, 333-336)

W programach profilaktyki nie wskazywano na zjawisko nadużywania mediów elektronicznych przez młodzież szkolną. Jak wyjaśniła Dyrektorka Szkoły – pod względem zaplanowanych działań w programach profilaktyki – prowadzono profilaktykę pierwszorzędową na jej poziomie uniwersalnym. Adresowana ona była do całej społeczności szkolnej, wspomagając prawidłowe procesy rozwoju fizycznego i psychicznego, mając na celu promocję zdrowego stylu życia, opóźnienie wieku inicjacji, a przez to zapobieganie lub zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych i popadaniu w uzależnienia. Realizatorami działań na tym poziomie byli nauczyciele wspierani przez pedagogów lub psychologów szkolnych.

Dyrektor Szkoły dodała także, że działania w ramach profilaktyki selektywnej, skierowanej do grup zwiększonego ryzyka były projektowane na bieżąco według potrzeb i możliwości uczniów. Analizy prowadzono według potrzeb, najczęściej w gronie: wychowawca, psycholog i pedagog szkolny oraz w najtrudniejszych przypadkach – dyrektor Szkoły. Działania te nie odnosiły się bezpośrednio do problematyki e-uzależnienia.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189)

Odnosząc się do braku określenia w szkolnych programach wychowawczych zadań dotyczących przeciwdziałania nadużywaniu mediów elektronicznych Dyrektor Szkoły wskazała, że w ramach strategii działań alternatywnych realizowano m.in.: szeroką ofertę zajęć pozalekcyjnych oraz konkursów szkolnych (wykaz umieszczano na stronie internetowej Szkoły¹⁵) oraz przygotowanie uroczystości szkolnych, w tym występy dla rodziców i rodzin, tak aby uczestniczyli w nich wszyscy uczniowie.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189)

Jak dodała Dyrektor Szkoły zagadnienia zachowań ryzykownych i popadania w uzależnienia były potraktowane całościowo, co wynikało z etapów edukacyjnych realizowanych przez Szkołę (wieku uczniów), znajomości środowiska lokalnego oraz stosowanego w Szkole modelu profilaktyki.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189)

W okresie objętym kontrolą Szkoła realizowała projekty i programy autorskie dotyczące szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej. Zrealizowano:

- 18 przedsięwzięć w roku szkolnym 2013/2014;
- 17 przedsięwzięć w roku szkolnym 2014/2015;
- 25 przedsięwzięć w roku szkolnym 2015/2016.

Szkoła brała również udział w projektach i programach organizowanych przez podmioty zewnętrzne. Było to 23 przedsięwzięć w roku szkolnym 2013/2014, 30 w roku szkolnym 2014/2015 oraz 28 w roku szkolnym 2015/2016.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189)

W okresie objętym kontrolą w Szkole realizowano zadania w zakresie bezpiecznego i twórczego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnej. Zakładały one m.in.: kształcenie umiejętności segregowania, selekcji i krytycznego odbierania informacji zawartych na stronach www oraz uczenie się gospodarowania czasem.

W ramach tych założeń podjęto następujące działania:

- w segmencie pierwszym: szkolny projekt „Bezpieczni w sieci” (realizowany cyklicznie). Obejmował m.in. konkurs na plakat „Wspólnie odkrywamy cyfrowy świat bezpiecznie” (dla klas II-VI, w marcu 2015 r.) oraz konkurs dla klas VI na prezentację multimedialną na temat zagrożeń w sieci, cyberprzemocy i praw autorskich;
- w segmencie drugim: twórcze wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych:
 - założenie i wdrożenie uczniów do korzystania ze szkolnej platformy e-learningowej (funkcjonującej w Szkole od 2010 r.);
 - realizacja własnego programu informatycznego „Cztery łyki grafiki”, zakładającego tworzenie projektów z zakresu grafiki: wektorowej, rastrowej i 3D;
 - wdrażanie metody „Webquest” w ramach zajęć komputerowych w klasie V;
 - zajęcia z programowania w językach „Baltie” (prowadzone od 2013 r.) oraz „Scratch” (od roku szkolnego 2015/2016) oraz udział w projekcie edukacyjnym mającym na celu upowszechnienie nauki programowania „Mistrzowie kodowania”.

W ramach ww. działań:

- w roku szkolnym 2013/2014:
 - z okazji dnia bezpiecznego Internetu uczniowie klas VI wykonali plakaty o świadomym i bezpiecznym korzystaniu z tej sieci i urządzeń telekomunikacyjnych;
 - realizowano projekt psychoedukacyjny: „Ada, to nie wypada, czyli o dobrych manierach”, zawierający m.in. moduł: „Telefony, maile, „facebook”, poświęcony zasadom komunikacji z wykorzystaniem tych narzędzi;

¹⁵ www.sp95.com.pl

- realizowano projekt klasy VI c „Stop cyberprzemocy” w ramach kampanii na rzecz praw człowieka w Internecie, obejmujący m.in. audycję radiową, film, wystawę plakatów oraz ankietę dla 100 uczniów klas IV-VI;
- w roku szkolnym 2014/2015:
 - w klasach I-III zorganizowano zajęcia warsztatowe poświęcone zagrożeniom w Internecie „Sieciaki.pl” (w ramach projektu edukacyjnego „Dziecko w sieci” prowadzonego od 2005 r. przez Fundację Dzieci Niczyje);
 - dla uczniów Szkoły przeprowadzono siedem pogadań „Wpływ osiągnięć technicznych XXI w. wpływających negatywnie na rozwój i kondycję zdrowotną dzieci i młodzieży”¹⁶. Tematyka zajęć obejmowała zagrożenia związane z niewłaściwym korzystaniem z komputera, a ich celem było zwrócenie uwagi na problem długiego z niego korzystania, kosztem aktywności fizycznej¹⁷. W akcji wzięło udział 187 uczniów. Po każdej z pogadań uczniowie wykonywali na zajęciach komputerowych oraz w domu prezentacje, które następnie były przedstawiane na zajęciach i omawiane wspólnie z nauczycielami i uczniami;
 - udział w konkursie „Akcja bez nienawiści” w ramach międzynarodowej kampanii Rady Europy, której celem było promowanie szacunku do ludzi, ich różnorodności, praw człowieka i świadomego użytkownika mediów i Internetu¹⁸;
- w roku szkolnym 2015/2016:
 - klasy IV wzięły udział w ogólnopolskim konkursie „Mój pierwszy email”, organizowanym przez „Grupę Wirtualna Poczta” i objętym patronatem Ministra Edukacji Narodowej¹⁹;
 - realizowano zajęcia w ramach programów: „Sieciaki” (klasy I-III) oraz „3..., 2..., 1... Internet!” (klasy IV-VI), poświęcone bezpieczeństwu w Internecie oraz ograniczaniu nadmiernego z niego korzystania (m.in. przy użyciu kreskówek, łamigłówek poświęconych różnym formom internetowych zagrożeń, jako form edukacji przez zabawę) oraz „Owce w sieci” (obejmujące prezentacje multimedialne i pogadanki);
 - w klasach IV-V prowadzone były zajęcia oparte na materiałach audiowizualnych publikowanych przez Ministerstwo Cyfryzacji w 2014 r.: „Dzieciaka i Loco przygody w sieci – uzależnienia” w ramach zadania „Bezpieczeństwo dzieci w sieci”²⁰.

Ponadto w listopadzie 2015 r. we wszystkich klasach wychowawcy przedstawili na zebraniach rodziców prezentację multimedialną „Dziecko w Internecie” przygotowaną przez psychologa szkolnego. Obejmowała ona m.in. zagadnienia: ustalania z dzieckiem zasad korzystania z sieci adekwatnych do jego wieku oraz monitorowania działań dziecka w Internecie. Prezentacja ta została również przedstawiona 13 czerwca 2016 r. rodzicom przyszłych uczniów Szkoły.

Szkoła podejmowała również działania w zakresie wdrażania uczniów klas I-III do korzystania z portali edukacyjnych i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (rozwijania i prezentowania własnych pasji i zainteresowań), które obejmowały m.in. projekty:

- kurs na platformie e-learningowej „Dziecko w sieci” dla uczniów klas III (w latach szkolnych: 2014/2015 i 2015/2016), obejmujący m.in. zagadnienia „komputeromanii” i uzależnienia od komputera i Internetu;
- opracowywanie przez uczniów klas IV-VI we współpracy ze szkołami z krajów Unii Europejskiej (Włoch, Turcji i Grecji) w ramach przedsięwzięcia „e-Twinning” w roku szkolnym 2013/2014 projektu „Tolerance in Exploding Box”.

¹⁶ W ramach projektu „Aktywna Szkoła – Aktywny Uczeń”, mającego na celu spopularyzowanie wśród dzieci i młodzieży podstawowych zasad zdrowego trybu życia.

¹⁷ Odbływały się spotkania z zawodowymi sportowcami, którzy zachęcali uczniów do zamienienia ekranów i monitorów na piłkę, rower i zwrócenia uwagi na piękno przyrody.

¹⁸ Jej celem było przeciwdziałanie mowie nienawiści obecnej w sieci poprzez rozwijanie u młodych ludzi, ich opiekunów, a także instytucji i organizacji edukacyjno-młodzieżowych kompetencji niezbędnych do rozpoznawania mowy nienawiści i reagowania na łamanie praw człowieka.

¹⁹ Miał na celu edukację w zakresie bezpiecznego korzystania z poczty email, wzmocnienia bezpieczeństwa dzieci w Internecie oraz ochrony danych osobowych.

²⁰ Zajęcia te prowadzone były we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego i Małopolską Komendą Policji.

Ponadto w wyniku ogólnopolskiego konkursu Szkoła zdobyła w styczniu 2012 r. „Znak Jakości Interkl@sa” przyznawany placówkom, które najlepiej przygotowują swoich uczniów do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym, promują ideę społeczeństwa opartego na wiedzy, a także w sposób twórczy wykorzystują komputery i Internet w procesie edukacji.
(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189, 203-227, 228-250, 255-256, 257-266)

W Szkole podejmowano również działania w zakresie profilaktyki w oparciu o współpracę z podmiotami zewnętrznymi. Obejmowały one m.in.:

- udział nauczycieli w konferencji dotyczącej uzależnień realizowanej przez Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie oraz Oddział Psychiatrii Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie;
- zajęcia dotyczące cyberprzemocy oraz zagrożeń, jakie można spotkać w Internecie dla klas V przeprowadzone przez Policję.

W roku szkolnym 2013/2014 prowadzono w Szkole projekt „Indywidualizacja procesu nauczania w klasach I-III szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Miejską Kraków” (współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego). W ramach zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych prowadzono moduł dotyczący profilaktyki uzależnień.

Od roku szkolnego 2013/2014 Szkoła brała udział w projekcie „Centrum Edukacji Obywatelskiej – Szkoła z klasą 2.0”, którego celem było promowanie edukacji z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, kreatywności wśród uczniów i nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189)

W wyniku przeprowadzonych przez kontrolera NIK oględzin²¹ zachowania uczniów na korytarzach budynku Szkoły, na których uczniowie (w tym klas V i VI) oczekiwali na zajęcia lekcyjne, stwierdzono, że według stanu na moment dokonywania obserwacji, nie było dzieci korzystających w tym czasie z telefonu (m.in. dla prowadzenia rozmowy, grania w gry i korzystania z Internetu), jak i tabletu, laptopa lub smartwacha.

Jednocześnie w okresie kontroli trwały wybory do samorządu uczniowskiego. Wśród 14 kandydatów, sześciu proponowało dopuszczenie korzystania z telefonów komórkowych w wybrane dni tygodnia lub w czasie przerw.

(dowód: akta kontroli str. 4, 5, 151, 154, 251, 351)

Organ prowadzący Szkołę, tj. Gmina Miejska Kraków w latach 2013-2016 poinformowała, że nie realizowała programów profilaktyki zdrowotnej uchwalonych na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych²², ukierunkowanych na problematykę e-uzależnień i nie współpracowała w tym zakresie ze Szkołą²³.

(dowód: akta kontroli str. 155, 156-157)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK Szkoła prowadziła aktywną działalność w zakresie opracowywania i realizacji programów profilaktycznych i wychowawczych. Programy identyfikowały możliwe do pojawienia się problemy u uczniów Szkoły, w tym bezpieczeństwo w korzystaniu z Internetu i zagrożenie cyberprzemocy, nie wymieniały jednak wprost problemu e-uzależnień (nie posługując się przy tym pojęciem „e-uzależnienia”). Działalność edukacyjna Szkoły obejmowała szereg aktywności, adresowanych do uczniów w różnym wieku i koncentrowała się na nabywaniu przez uczniów kompetencji kluczowych dla właściwego i celowego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

²¹ W dniach: 12, 13, 19 i 23 maja oraz 9 czerwca 2016 r. kontroler dokonał obserwacji na przerwach międzylekcyjnych zachowania uczniów na korytarzach budynku Szkoły.

²² Dz. U. z 2015 r. poz. 581 ze zm.

²³ Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa w 2015 r. zorganizował konferencję „Zagrożenia współczesnego świata w dzisiejszej szkole”, w trakcie której poruszane były zagadnienia obejmujące tematykę m.in. „groomingu” i cyberprzemocy. W spotkaniu tym uczestniczyła Dyrektor Szkoły.

2. Działalność edukacyjna i diagnostyczna związana z problemem e-uzależnienia

Opis stanu faktycznego

Dyrektor Szkoły podała, że w okresie objętym kontrolą, w grupie uczniów Szkoły z klas IV-VI nie odnotowano występowania problemów, które mogły być podyktowane nadużywaniem mediów elektronicznych.

W badanym okresie nauczyciele, rodzice, pedagodzy oraz psychologowie również nie sygnalizowali występowania problemów nadużywania przez uczniów – w Szkole lub poza nią – mediów elektronicznych.

(dowód: akta kontroli str. 190-191, 192-194, 337-338)

W ramach prowadzenia profilaktyki uniwersalnej i zgodnie z przyjętymi w ww. zakresie szkolnymi programami profilaktyki, w klasach V i VI w okresie objętym kontrolą, w ramach lekcji wychowawczych realizowano m.in. tematykę:

- „Z telewizorem trzeba ostrożnie (...) Masz bowiem w sobie własny ekran: wyobraźnię. Co warto wybrać z programu telewizyjnego?”;
- „Gry on line – bezpieczeństwo w sieci”;
- „Facebook – portal internetowy. Czy zakładać konta na portalu i jakie są konsekwencje z użytkowania? Cyberprzemoc.”

Zajęcia te obejmowały jedną godzinę lekcyjną, a prowadzili je nauczyciele w ramach uzyskiwania kolejnych stopni awansu zawodowego i na podstawie odbytych szkoleń.

Ponadto dla jednej z klas V zorganizowano spotkanie z przedstawicielem Straży Miejskiej poświęcone zagrożeniom w Internecie i cyberprzemocy (w styczniu 2014 r.).

Z kolei w ramach zebrań z rodzicami omawiano zasady korzystania z telefonów komórkowych w Szkole (w lutym 2014 r. i we wrześniu 2015 r.) oraz tematykę zagrożeń w Internecie – cyberprzemocy (w kwietniu 2014 r. i listopadzie 2015 r.), a także przedstawiono prezentację multimedialną o zagrożeniach płynących z Internetu, przypominając także o zasadach korzystania z telefonów w Szkole przez uczniów (w listopadzie 2015 r. i czerwcu 2016 r.).

(dowód: akta kontroli str. 195-197, 198-200, 201-202, 302-312, 339-347)

Jak wyjaśniła Dyrektor Szkoły wszyscy nauczyciele prowadzili działania w zakresie profilaktyki uniwersalnej, polegające na wzmacnianiu czynników chroniących i redukcji czynników ryzyka. Działania te nie odnosiły się bezpośrednio do problematyki konkretnych uzależnień, w tym e-uzależnień. Obejmowały one m.in.:

- stworzenie uczniom możliwości osiągania sukcesów (motywowanie do rozwijania zainteresowań i udziału w konkursach, zajęcia dodatkowe – pozalekcyjne prowadzone przez nauczycieli i wychowawców świetlicy);
- działania dotyczące bezpieczeństwa w sieci, realizowane na lekcjach informatyki oraz w ramach świetlicy szkolnej.

Ponadto psycholog i pedagog we współpracy z wychowawcami prowadzili działania w ramach profilaktyki selektywnej w Szkole, skierowanej do grup zwiększonego ryzyka. Zakres tych działań obejmował m.in. pracę wychowawczą z uczniami prowadzoną metodą kontaktu indywidualnego, współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w zakresie diagnozy i terapii uczniów oraz monitorowanie spędzania wolnego czasu przez uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 190-191, 192-194)

Jak wskazała Dyrektor Szkoły w okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków, aby u uczniów jako przyczynę trudności edukacyjnych lub wychowawczych wskazano możliwość nadużywania lub zbyt długiego korzystania z mediów elektronicznych lub wprost zalecono rodzicom ograniczenie dostępu dziecka do Internetu. Szkoła nie zgłaszała w tym okresie do poradni psychologiczno-pedagogicznych zapotrzebowania na zajęcia profilaktyczne.

(dowód: akta kontroli str. 190-191, 192-194)

W okresie objętym kontrolą poradnie psychologiczno-pedagogiczne wydały łącznie 59 opinii i orzeczeń psychologiczno-pedagogicznych²⁴. W żadnym przypadku nie stwierdzono możliwości nadużywania (zbyt długiego korzystania) z mediów elektronicznych lub zalecenia rodzicom ograniczenia dostępu dziecka do Internetu.

(dowód: akta kontroli str. 313-319)

Dyrektor Szkoły wskazała także, że w ww. okresie w Szkole nie udzielano uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w związku ze stwierdzeniem e-uzależnień lub zagrożeniem uzależnieniem (nie stwierdzono e-uzależnień).

(dowód: akta kontroli str. 190-191, 192-194)

W ramach planu pracy pedagoga w okresie objętym kontrolą wskazano m.in. podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci – realizację zadań wynikającą z planu pracy Szkoły i programu profilaktyki.

W roku szkolnym 2013/2014 pod opieką poradni psychologiczno-pedagogicznych znajdowało się 54 dzieci, w 2014/2015 – ośmioro dzieci, a w roku szkolnym 2015/2016 – 43 dzieci. Nadzór kuratora posiadało odpowiednio: 13, 15 i 12 dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 320-323, 339-347)

W przypadku psychologa szkolnego, plan pracy w okresie objętym kontrolą, wskazywał m.in. na podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym m.in.:

- realizację zadań wynikającą z planu pracy Szkoły i programu profilaktyki, w tym w szczególności:
 - prowadzenie zajęć warsztatowych w klasach oraz konsultacji indywidualnych z zakresu profilaktyki pierwszorzędowej – kształtowanie właściwych postaw wśród uczniów i trening nabywania umiejętności społecznie pożądanych,
 - prowadzenie zajęć z zakresu profilaktyki uzależnienia od komputera i Internetu,
- współpraca z pielęgniarką szkolną w zakresie profilaktyki zdrowotnej.

Psycholog szkolny, prowadząc warsztaty o ww. tematyce wśród uczniów Szkoły, w okresie od 30 września 2014 r. do 11 czerwca 2015 r. odbył ogółem 59 spotkań w różnych klasach Szkoły, a w okresie od 14 września do 27 października 2015 r. 31 takich spotkań. Ponadto odnotował jedną interwencję (w maju 2015 r.), ze względu na granie na telefonie na lekcji przez uczniów jednej z klas.

W dziennikach zajęć psychologa i pedagoga w ww. okresie nie stwierdzono wpisów odnoszących się do stwierdzenia nadużywania/uzależnienia od mediów elektronicznych w Szkole. Nie stwierdzono również wpisów wskazujących na udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w związku ze stwierdzeniem e-uzależnień lub zagrożeniem takim uzależnieniem.

(dowód: akta kontroli str. 320-323, 324-326, 339-347)

Dyrektor Szkoły podała, że Szkoła realizując swoje cele i zadania w zakresie dydaktyki, wychowania i opieki, wykorzystywała media elektroniczne. Inny, dowolny sposób korzystania z nich przez uczniów nie służył realizacji tych celów i zadań. Z tego powodu w Szkole zabroniono używania sprzętu elektronicznego – stanowił o tym Statut Szkoły (§ 53 ust. 4 pkt 3). Obejmował on zakaz korzystania z telefonów komórkowych przez uczniów podczas lekcji oraz podczas ich pobytu na terenie Szkoły²⁵.

(dowód: akta kontroli str. 103-124, 190-191, 192-194)

²⁴ W sprawie dostosowania form, metod nauczania oraz warunków i formy sprawdzianu/egzaminów zewnętrznych do specyficznych trudności w nauce oraz objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w Szkole. Orzeczenia wydawane były przez siedem ośrodków z terenu Małopolski (przy czym jeden z nich wydał 45 z 59 opinii).

²⁵ Dopuszczono korzystanie z takiego telefonu przez ucznia na terenie Szkoły – poza jej budynkiem, jeżeli zakończył on już zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne (dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze), a także w przypadku opadów atmosferycznych, niskiej temperatury, jeżeli uczeń zakończył zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne w szatni oraz w budynku Szkoły – w obecności nauczyciela, który zezwolił uczniowi na rozmowę telefoniczną.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą nie prowadzono w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego szkoleń *stricto w zakresie e-uzależnień*. Plan doskonalenia oparty był na diagnozie potrzeb nauczycieli wynikających ze stanu środowiska szkolnego oraz planów rozwoju zawodowego. Jak dodała, wszystkie działania w zakresie doskonalenia nauczycieli były spójne z programami: wychowawczym i profilaktycznym, koncepcją pracy Szkoły oraz realizacją jej podstawowych zadań.

Dyrektor i nauczyciele brali udział w szkoleniach, które poszerzały wiadomości i umiejętności zarówno w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacyjnym jak i zagrożeń związanych z korzystaniem z tych technologii (w tym e-uzależnienia). W roku szkolnym 2013/2014 w takich formach doskonalenia wzięło udział ośmiu nauczycieli, w roku następnym wzięło udział w szkoleniach także ośmiu nauczycieli (m.in. w zakresie: pracy z nowoczesnymi technologiami i bezpieczeństwa w Internecie, zastosowania IT i multimediów w pracy w szkole). W roku szkolnym 2015/2016 również ośmiu nauczycieli brało udział w szkoleniach (m.in. w zakresie bezpiecznego Internetu oraz cyberprzemocy). Szkolenia te organizowane były przez wydawnictwa, organizacje pozarządowe prowadzące doskonalenia zawodowe nauczycieli oraz organ prowadzący Szkołę.

Dyrektor Szkoły wskazała, że nie miała wiedzy na temat, czy konferencje i szkolenia, w których uczestniczyli nauczyciele były finansowane ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych.

(dowód: akta kontroli str. 255-256, 257-266, 339-347)

W okresie objętym kontrolą pedagog szkolny wzięło udział w dziewięciu spotkaniach o charakterze szkoleń i konferencji m.in. z zakresu niedostosowania społecznego młodzieży oraz uzależnień w kontekście wczesnodziecięcym. Spotkania te organizowane były przez organizacje pozarządowe, Małopolskiego Kuratora Oświaty oraz organ prowadzący Szkołę.

Z kolei psycholog szkolny wzięło udział w 14 zebraniach szkoleniowych rady pedagogicznej i w 13 przedsięwzięciach o charakterze szkoleń zewnętrznych (w tym bezpieczny Internet oraz profilaktyka zachowań ryzykownych u dzieci).

(dowód: akta kontroli str. 255-256, 257-266)

W roku szkolnym 2013/2014 Kuratorium Oświaty w Krakowie prowadziło w Szkole ewaluację zewnętrzną. Badaniem objęto 128 uczniów, 136 rodziców i 31 nauczycieli (w każdym przypadku w oparciu o ankietę i wywiady grupowe, przy czym nie obejmowały one problematyki e-uzależnienia). Przeprowadzono również m.in. obserwację lekcji i analizę dokumentacji Szkoły²⁶. W wyniku ewaluacji wskazano m.in., że poczucie psychicznego i fizycznego bezpieczeństwa zapewniają uczniom realizowane w Szkole liczne, wartościowe, w dużej mierze efektywne działania, w tym działania zapobiegające zagrożeniom oraz wsparcie ze strony wszystkich osób tworzących szkolną społeczność. W raporcie wskazano także, że podejmowane w Szkole różnorodne działania o charakterze systemowym takie jak np. bezpieczne i twórcze wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz diagnozowanie i wspieranie uczniów, służą ich rozwojowi, zwłaszcza w zakresie postępu w nabywaniu wiadomości i umiejętności. Przeprowadzona w ramach ewaluacji ankietą dla uczniów wykazała, że 57 uczniów w ciągu ostatniego roku szkolnego ani razu nie doświadczyło sytuacji, w której inni uczniowie obrażaliby ich za pomocą Internetu lub telefonów komórkowych (uzyskano trzy odpowiedzi twierdzące w tym zakresie).

W roku szkolnym 2014/2015 w ramach działań „szkoły promującej zdrowie”, prowadzono w Szkole tzw. autoewaluację w dwóch obszarach²⁷. Z przeprowadzonych badań wynikało, że polityka, warunki i organizacja Szkoły sprzyjała edukacji prozdrowotnej.

²⁶ Raport z ewaluacji dotyczył wymagania: „Szkoła wspomaga rozwój uczniów uwzględniając ich indywidualną sytuację.”

²⁷ W ramach standardu trzeciego „szkoła promująca zdrowie prowadzi edukację zdrowotną uczniów i pracowników oraz dąży do zwiększenia jej skuteczności i jakości” (raport z ewaluacji dotyczył wymagania „zarządzanie Szkołą służy jej rozwojowi”) oraz w ramach standardu czwartego „szkoła promująca zdrowie tworzy klimat społeczny sprzyjający m.in. zdrowiu i rozwojowi uczniów i pracowników”.

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań, w ocenie Dyrektora Szkoły *przewodzona jest szeroka diagnoza środowiska szkolnego a wyniki prowadzonych badań skutkują podejmowaniem adekwatnych, konkretnych, planowych i efektywnych działań, które w miarę potrzeb podlegają modyfikacji.*

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 160-189, 255-256, 257-266, 267-274, 275-289, 290-298, 299-301, 349-350)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK Szkoła była prawidłowo przygotowana by właściwie identyfikować problemy w zakresie nadużywania mediów elektronicznych oraz zapewniała warunki dla udzielania właściwej pomocy dzieciom w przypadku pojawienia się takiego zjawiska (współpracując z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi). Nauczyciele objęci byli różnego rodzaju formami doskonalenia zawodowego; przestrzegano także przyjętych rozwiązań wewnętrznych (na co wskazują wyniki przeprowadzonych badań ewaluacyjnych). NIK zwraca jednak uwagę na potrzebę prowadzenia przez Szkołę dalszej pracy profilaktycznej związanej z uzależnieniami, w tym e-uzależnieniami, przy zapewnieniu udziału rodziców dzieci.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁸ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, brakiem uwag do kontrolowanej działalności oraz niesformulowaniem wniosków pokontrolnych, NIK nie oczekuje odpowiedzi na niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Kraków, dnia 7 lipca 2016 r.

Kontroler

Paweł Lipowski
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
Wicedyrektor

²⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r., poz. 677.